

Asia: VN/12734/2019

Pakkoavioliiton mitätöinti ja ulkomaila alaikäisenä solmitun avioliiton tunnustaminen

Suomessa pakottamalla solmitun avioliiton päättäminen

- 1. Arviomuiston luvussa 2.1 on käsitelty Suomessa pakottamalla solmitun avioliiton purkamismenettelyä ja ehdotetaan uutta säännöstä, jonka mukaan pakottamalla solmittu avioliitto voitaisiin kumota. Kumoamisen oikeusvaikutukset olisivat samat kuin avioerossa. Kannatatteko ehdotusta?**

Kyllä

Perustelut ja mahdollinen vaihtoehtoinen sääntelymalli, jota tuette

Ehdotettu uusi vaihtoehto, avioliiton kumoaminen turvaa pakotetun osapuolen ja myös lasten oikeusasemaa mitätöintiä paremmin, koska omaisuudenjakoon ja lasten asemaan liittyvät kysymykset ratkeaisivat vastaavasti kuin avioerotilanteessa. Se vastaisi maahanmuuttajajärjestöjen esiin tuomaan ongelmaan, että vain avioerolla purkaminen tuottaa eronneen siviilisäädyn, jolla voi kulttuurisista tai muista syistä olla yksilölle negatiivisia seurauksia. Kumoaminen voi muodostua prosessina hitaaksi, joten myös avioeron tulee edelleen olla käytettävissä.

Olisi myös pohdittava mahdollisuutta, että pakkoavioliitton pakotetulla olisi mahdollisuus valita kolmen purkamismenettelyn välillä: avioero, mitätöinti vai kumoaminen. Mitätöinti-vaihtoehdossa hyväksikäyttäjä-osapuoli ei pääse hyötymään pakotetusta osapuolesta taloudellisesti.

Olisi selvitettävä tarkemmin, mitä tarkoitetaan pakkoavioliiton pakottamisen osoittamisella. Katsomme että näyttökynnyksen tulisi olla matalalla, jotta kumoamisesta ei tulisi pakkoavioliiton purkamistapaa, joka käytännössä on vain erittäin harvojen käytössä.

- 2. Arviomuiston luvussa 2.2 on käsitelty Suomessa alaikäisenä tai muusta avioliiton esteestä huolimatta solmitun avioliiton purkamista ja päädytty siihen, että tarvetta lainsäädäntömuutoksiin ei ole. Oletteko johtopäätöksestä samaa mieltä?**

-

Perustelut ja mahdollinen vaihtoehtoinen sääntelymalli, jota tuette

-

Ulkomailla solmitun alaikäisavioliiton tunnustaminen

3. Arviomuistion luvussa 3 on käsitelty ulkomailla alaikäisenä solmitun avioliiton tunnustamista Suomessa. Arviomuistiossa ehdotetaan nykyisten säännösten täsmentämistä niin, että ulkomailla alle 18-vuotiaana solmittu avioliitto voitaisiin tunnustaa Suomessa vain erityisestä syystä, jos ainakin toinen puolisoista on asunut avioliiton solmimishetkellä Suomessa. Kannatatteko ehdotusta?

-

Perustelut ja mahdollinen vaihtoehtoinen sääntelymalli, jota tuette

Jos ulkomailla solmittujen lapsiavioliittojen tunnustamisen kohdalla säilytetään yksilökohtaisen harkinnan mahdollisuus, se voi olla käytettävissä vain erityisen painavasta syystä.

Tulee kirjata selkeästi esiin, että lähtökohtana tulee olla, että lapsiavioliittoja ei tunnusteta. YK-kontekstissa korostetaan alle 18-vuotiaiden lasten suojan tarvetta, jota ei voi kiistää kulttuurisista syistä. Lisäksi tulee myös ottaa huomioon Suomen lainsäädännön suojaikäraja.

4. Onko teillä kommentteja arviomuistion jaksossa 3.3 mainittuihin erityisiin syihin, joiden perusteella tällaisen avioliiton tunnustaminen voisi poikkeustapauksessa olla perusteltua?

-

5. Onko arviomuistiossa ja sen taustalla olevassa selvityksessä arvioitu tunnustamissääntelyn ja -käytäntöjen nykytilan sekä eri vaihtoehtojen etuja ja haittoja riittävän kattavasti?

Ei

Perustelut

Arviomuistiossa ei ole riittävästi käsitelty lapsen suojelun tarvetta. Lisäksi tulisi käsitellä pakkoavioliittojen ja ihmiskaupan yhteyttä.

Muut huomiot

6. Onko teillä muuta lausuttavaa arviomuistiosta tai sen taustalla olevasta selvityksestä?

Lakimuutos ei yksin riitä, vaan lasten ja nuorten kanssa työskentelevillä (mm. koulukuraattorit, kouluterveydenhuolto, lastensuojelu) tulisi olla nykyistä paremmat valmiudet ottaa kaikkien lasten ja nuorten kanssa keskusteluissa esiin seurustelusuhteisiin, vapaaehtoisuuteen/ pakottamiseen ja seksuaaliseen väkivaltaan liittyviä kysymyksiä, jolloin riskissä olevat lapset olisivat tavoitettavissa.

Pakko- ja lapsiavioliiton purkautuessa hyväksikäytetyn osapuolen turvallisuudesta on huolehdittava ja hänellä tulee olla mahdollisuus saada järjestelmällisesti tukipalveluita.

Palveluiden pitää olla saatavilla alueellisesti yhdenvertaisesti. Tällä hetkellä ihmiskaupan tunnistamiseen ja uhrien palveluihin liittyy paljon puutteita monissa kunnissa.

Pakkanen Minna
Naisjärjestöt Yhteistyössä NYTKIS ry